

Talousarvion laadinta- ohje

Suunnitelmavuodet 2025–2027

Aluehallitus 16.5.2024

Sisällysluettelo

Talousarvion laadintaohje	1
Suunnitelmavuodet 2025–2027	1
Johdanto	2
1 Määritelmät ja toimintaa säätelevät lait.....	3
2 Talousarvio	5
2.1 Talousarvion laadinnan periaatteet.....	5
2.2 Hyvinvointialueen lainanottovaltuus.....	6
2.3 Investointisuunnitelma	7
2.3.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelma.....	7
2.3.2 Pelastustoimen osasuunnitelma.....	8
3 Rahoitus	9
3.1 Rahoituksen määräytyminen ja vuotuinen tarkistaminen	12
3.2 Toimintavuoden 2025 rahoitusarvio	13
4 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarviovalmistelu	15
4.1 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan laatiminen.....	16
4.2 Investointi- ja rahoitusosan laatiminen vuosille 2026–2029	19
4.2.1 Lainanottovaltuus	21
4.2.2 Enimmäislainamäärän laskeminen.....	22
4.2.3 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus.....	22
4.3 Toimintasuunnitelman laatiminen	22
4.4 Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet	23
4.5 Käyttösuunnitelman laatiminen	23
5 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma	24
5.1 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen henkilöstö- henkilöstömenosuunnittelu	25
Lähteet.....	26

Johdanto

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle on luotu talousarvion laadintaohje koskien vuotta 2025 sekä suunnitelmavuosia 2026–2027. Ohjeen tarkoituksena koota toimintaa ohjaavat keskeiset asiakirjat yhteen rahoitusnäkökulmaa ja talousarviovalmistelun edellytyksiä painottaen.

Ensimmäinen (1) luku sisältää hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden valmistelua ohjaavaa lainsäädäntöä ja lain määritelmiä. Toisessa luvussa (2) on kuvattu talousarvion laadinnan periaatteet ja osasuunnitelmat, jotka talousarvioon kuuluvat. Luku kolme (3) käsittää valtion rahoituksen muodostumisen pääperiaatteet. Luvussa neljä (4) esitellään hyvinvointialueen talousvalmisteluprosessi aikatauluineen ja viides (5) luku taustoittaa henkilöstö- ja koulutussuunnitelman valmistelua.

1 Määritelmät ja toimintaa säätelevät lait

Hyvinvointialue määritellään kunnasta ja valtiosta erilliseksi julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, joka harjoittaa itsehallintoa alueellaan. Sen toimintaa säätelee laki hyvinvointialueesta 611/2021 (myöhemmin hyvinvointialuelaki). Eduskunnan hyväksyttyä esityksen sosiaali- ja terveyshuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta (EV 111/2021) aloittivat Suomen 21 hyvinvointialuetta toimintansa 1.7.2021. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestäminen siirtyi hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023.

Hyvinvointialuelaki (611/2021) luo edellytykset niin itsehallinnolle kuntia suuremmalla hallintoalueella kuin asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kyseisen alueen toiminnassa. Laki pyrkii myös edistämään hyvinvointialueen toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä sekä asukkaidensa hyvinvointia (§ 1). Hyvinvointialue saa itsehallinnon nojalla päättää yleiskatteellisen rahoituksen kohdentamisesta tehtävänsä täyttämiseen ja sillä on oikeus lisärahoitukseen, jos asukkaiden lakisääteiset perusoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluiden osalta vaarantuvat.

Lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) ja Lakia pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) sovelletaan hyvinvointialuelain järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja pelastuslaissa (379/2011) säädettyjen palveluiden järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan. Järjestämisvastuun toteutuminen edellyttää riittävää ammattihenkilöstöä ja palvelutuotantoa sekä asiaankuuluvia toimitiloja ja -välineitä. Lakien tarkoituksena on edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja turvallisuutta sekä taata yhdenvertaiset, yhteensopivat ja kustannustehokkaat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut koko maahan.

Laissa (612/2021) viitataan lakisääteisiin sosiaali- ja terveyshuollon palveluihin, jotka koskevat henkilöä, jolla on kotikuntalain (201/1994) mukaisesti kotikunta hyvinvointialueella tai jolle hyvinvointialuelain perusteella on järjestettävä kyseisiä palveluita sekä palveluntuottajia, jotka tuottavat palveluita sopimusperusteisesti, ja valvontaviranomaisia (aluehallintovirasto ja Valvira).

Keskeinen lainsäädäntö talouden valmistelussa

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen ja osin asiakas- ja käyttömaksuihin. Julkisen rahoituksen taso kohdennetaan alueille laskennallisten kriteereiden perusteella ja tarkistetaan vuotuisesti. Julkisen talouden suunnitelmassa asetetaan julkisen talouden monivuotiset tavoitteet mm. julkisen talouden rahoitusaseman, julkisen velan ja julkisten menojen osalta. Lakia hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021) sovelletaan valtion rahoituksen myöntämiseen hyvinvointialuelain piiriin kuuluvien palveluiden kustannusten kattamiseen, jollei rahoituksesta ole erikseen muualla säädetty tai muualla laissa säädetyn nojalla valtion talousarviossa erikseen määrätty.

Vuoden 2025 laskennallisen rahoituksen pohjana on vuoden 2024 laskennallisen rahoituksen taso, joka on yhteensä n. 24,2 mrd. euroa. Rahoitus on korotettu rahoituslain mukaisen palvelutarpeen kasvun (n. 241 milj. eroa) ja hyvinvointialueiden hintaindeksin kevään 2024

ennusteen (2,72 %) mukaisen kustannustason muutoksen (n. 664 milj. euroa) perusteella vuoden 2025 tasolle. Vuoden 2025 rahoituksessa on otettu huomioon kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaiset tehtävälainsäädännön muutokset. Vuoden 2025 rahoitukseen on lisätty hyvinvointialueiden tilinpäätösarviotietojen perusteella laskettu arvio vuoden 2025 jälkikäiteistarkistuksesta (n. 1,46 mrd. euroa). Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on noin 26,2 miljardia euroa vuonna 2025 (29.4.2024 julkaistun vuoden 2025 ennakkollisen rahoituslaskelman mukaan). Rahoitus kasvaa vuoden 2024 rahoitukseen 2,1 miljardia euroa.

Hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta ohjaavat useat eri lait sekä niitä täydentävät asetukset, joista keskiössä ovat hyvinvointialuelaki (611/2021; 15 §, 16 §, 115 §, 120 §), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021; 25 §, 26 §), Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021), Pelastuslaki (379/2011), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021), Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta (616/2021; 15 §, 61 §), Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021; 11 §, 34 §), Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) sekä valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (729/2021). Lisäksi noudatetaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hallinto- ja taloussääntöjen taloutta ja valvontaa koskevia määräyksiä, jollei laissa ole toisin säädetty.

2 Talousarvio

Hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen tulee turvata perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden järjestäminen. Rahoitus on kytköksissä valtion ja hyvinvointialueen vuotuisen ohjaukseen, jonka tehtävänä on paitsi ennakoida toimintaympäristömuutoksia, myös arvioida rahoituksen riittävyyttä, hyvinvointialueen suoriutumista sekä rahoituslain kriteerien osuvuutta. Valtiovarainministeriö sekä hyvinvointialueen lakisääteisistä tehtävistä vastaavat ministeriöt pohjustavat talousarvionsa ennusteisiin muutoksista toimintaympäristössä ja alueellinen rahoitus lasketaan vuosittain uusimpien tilastotietojen valossa. Laskennallinen rahoitus tarkistetaan vuotuisesti vastaamaan valtakunnallisesti toteutuneita kustannuksia, jotteivät laskennalliset kustannukset erkane todellisista kustannuksista (Valtiovarainministeriö).

Hyvinvointialueen taloudesta, rahoituksesta ja investointisuunnitelmasta on säädetty useissa laeissa ja tähän lukuun on koostettu oleellisimpia.

2.1 Talousarvion laadinnan periaatteet

Hyvinvointialuelaki (611/2021) velvoittaa aluevaltuuston hyväksymään vuoden loppuun mennessä seuraavan kalenterivuoden talousarvion sekä taloussuunnitelman vähintään kolmeksi vuodeksi eteenpäin (§ 115). Talousarvio ottaa lukuun tehtävien ja toiminnan edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoittaa, miten rahoitustarve katetaan. Kattamisen tulee tapahtua ilman pitkäaikaista lainaa. Investointia varten hyvinvointialue kuitenkin saa ottaa pitkäaikaisen lainan, kunhan valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden 15 §:n mukaisesti. Määräraha- ja tuloarvio voivat olla brutto- tai nettomääräisiä.

Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet, jotka noudattavat hyvinvointialuestrategiaa. Taloussuunnitelma laaditaan niin, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan huomioida talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa kahdessa vuodessa tilinpäätöksen vahvistamisvuoden päättymisestä (§ 115).

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava 16 §:ssä tarkoitettuun investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään (§ 115).

Käyttötalousoosassa esitetään lautakuntien alaisten toimialojen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet laskelmana, jossa käyttötuloista on vähennetty käyttömenot. Tuloslaskelma laaditaan koko hyvinvointialueelle ja se huomioi tulo-rahoituksen riittävyyden käyttömenoihin ja poistoihin. Investointiosassa avaa liittyvät tulot ja menot sekä esittelee poistot ja lainoituksen. Rahoitusosa avaa toiminnan rahoitusta koskevat tavoitteet ja niiden toteutumista mittaavien tunnuslukujen tavoitearvot sekä nivoo yhteen rahan lähteet ja käytön.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota.

2.2 Hyvinvointialueen lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikauttaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialuelain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi. Valtioneuvoston aiemmat päätökset valtuuden määrästä otetaan huomioon lainanottovaltuuden määrässä. Valtioneuvoston päätös perustuu 12 §:ssä tarkoitettuun julkisen talouden suunnitelmaan sekä 2 momentissa tarkoitettuun hyvinvointialueen lainanottovaltuuteen. Jos julkisen talouden, valtiontalouden tai hyvinvointialueen rahoitusasema heikentyy merkittävästi ja poikkeuksellisesti, hyvinvointialueen lainanottovaltuus voidaan vahvistaa 2 momentin mukaista lainanottovaltuutta pienemmäksi (611/2021).

Hyvinvointialueen lainanottovaltuus on hyvinvointialueen laskennalliseen lainanhoitokatteeseen perustuvan enimmäismäärän ja tilikauden alun ennakoitun lainamäärän erotus. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kymmenellä. Lainanottovaltuuden määrää laskettaessa laskennallisen lainanhoitokatteen arvo on yksi. Vuosikatteen arvona käytetään hyvinvointialueen tilikautta edeltävän vuoden talousarvion mukaista arvoa, jota voidaan oikaista 120 §:n mukaisen talouden seurannan tiedoilla (611/2021).

Valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakeuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta (611/2021).

Valtiovarainministeriö asettaa 3 momentissa tarkoitetun päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon (611/2021).

2.3 Investointisuunnitelma

Hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa 15 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa (611/2021).

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevista investointisuunnitelman osasuunnitelmista ja investointisuunnitelman hyväksymismenettelystä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 25 ja 26 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 11 §:ssä.

Vuosien 2025–2028 investointisuunnitelma on käsitelty aluevaltuustossa 12.12.2023 ja toimitettu ministeriöille 29.12.2023. Investointisuunnitelma 2025–2028 tarkastetaan vielä kun valtioneuvosto vahvistaa lainanottovaltuuden vuodelle 2025.

2.3.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelma

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan investointisuunnitelman osan (sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelma) tulee perustua paitsi hyvinvointilakiin myös lain 612/2021 (Laki sosiaali- ja terveyshuollon järjestämisestä) 22 §:ssä tarkoitettuihin sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin sekä väestön palvelutarpeeseen. Hyvinvointialueen velvollisuudesta toimittaa investointisuunnitelmaa koskeva esitys kalenterivuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä.

Hyvinvointialueen on valittava sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmaan sosiaali- ja terveydenhuollon (sisältäen ensihoidon ja ensivasteen) järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit ja investointia vastaavat sopimukset, ja siinä on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen hyvinvointialueella. Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmassa on otettava huomioon 36 §:ssä tarkoitettu hyvinvointialueiden yhteistyösopimus.

Hyvinvointialue saa toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon investoinnin tai sosiaali- ja terveydenhuollon investointia vastaavan sopimuksen taikka sosiaali- ja terveydenhuollon toimitilan, kiinteistön tai muun pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutuksen vain, jos se sisältyy sosiaali- ja terveysministeriön 26 §:ssä säädetyllä tavalla hyväksymään sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmaan ensimmäiselle tilikaudelle. Hyvinvointialueen on hyvinvointialueesta annetun lain 48 §:ssä tarkoitetulla omistajaohjauksella huolehdittava, että mainitun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun hyvinvointialuekonsernin sosiaali- ja terveydenhuollon investointi tai sosiaali-

ja terveydenhuollon investointia vastaava sopimus taikka sosiaali- ja terveydenhuollon pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutus ei ole ristiriidassa hyväksytyyn sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman kanssa.

2.3.2 Pelastustoimen osasuunnitelma

Hyvinvointialueen on valittava pelastustoimen osasuunnitelmaan hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit ja investointia vastaavat sopimukset, ja siinä on arvioitava sen sisältämien toimien vaikutuksia hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen.

Sisäministeriö tekee päätöksen hyvinvointialueen investointisuunnitelmaa koskevaan esitykseen sisältyvän pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 26 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa: ”on ilmeistä, että [osasuunnitelmaan] sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka tällainen luovutus ei edistäisi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavaa järjestämistä”.

Jos sosiaali- ja terveysministeriö ei hylkää hyvinvointialueen investointisuunnitelmaa koskevaa esitystä 1 momentin perusteella, sisäministeriö tekee päätöksen investointisuunnitelman pelastustoimea koskevan osan hyväksymisestä siten kuin pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 11 §:ssä tarkemmin säädetään. Tilanteessa, jossa asianomainen ministeriö jättää investointisuunnitelman osasuunnitelman hyväksymättä 2 momentin tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 11 §:n perusteella, hyvinvointialueen on toimitettava hyväksymättä jätetyn osasuunnitelman korvaava esitys viivytyksettä sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle.

3 Rahoitus

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021) määrittää valtion rahoituksen periaatteet (2 luku). Hyvinvointialueelle myönnetään valtion rahoitusta alueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien ja pelastustoimen riskitekijöiden perusteella. Näiden määräytymistekijöiden osuudet vuodelle 2025 ovat seuraavat (29.4.2024 ennakkollisen rahoituslaskelman mukaisesti):

Osuus hyvinvointialueiden rahoituksesta	prosenttia
Sosiaali- ja terveydenhuolto yhteensä, josta	97,793
Terveydenhuollon palvelutarve	47,261
Vanhustenhuollon palvelutarve	16,115
Sosiaalihuollon palvelutarve	17,598
Asukasmäärä	13,366
Asukastiheys	1,494
Vieraskielisyys	1,991
Kaksikielisyyys	0,498
Saamenkielisyyys	0,013
Saaristoisuus	0,113
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	0,996
Yliopistosairaalalisä	0,557
Pelastustoimi yhteensä, josta	2,207
Asukasmäärä	1,435
Asukastiheys	0,110
Riskitekijät	0,662

Edellä mainittujen määräytymistekijöiden osuudet muuttuvat vuosittain määräytymistekijöiden ja hyvinvointialueiden tehtävämuutosten perusteella kohdistuvan rahoituksen muutosten mukaisesti.

Hyvinvointialue päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen ja sillä on oikeus periä asiakas- ja käyttömaksuja järjestämiensä palveluiden käytöstä siten kuin siitä erikseen säädetään, sekä harkita, miten ja mihin maksutuloja käytetään.

Valtiovarainministeriö myöntää hyvinvointialueelle valtion rahoituksen hakemuksetta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa valtion rahoituksen hyvinvointialueelle kuukausittain viimeistään kuun ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammi- ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten perusteet

Kullekin hyvinvointialueelle myönnetään valtion rahoituksena euromäärä, joka saadaan laske-
malla yhteen 13 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset ja 21 §:ssä tarkoitettujen pelastustoimen laskennalliset kustannukset. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon laskennalliset kustannukset ovat ne yhteenlasketut tulot, jotka saadaan kertomalla terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon perushinnat 14 §:ssä tarkoitetuilla hyvinvointialuekohtaisilla palvelutarvekertoimilla ja hyvinvointialueen asukasmäärällä. Saatuun summaan lisätään hyvinvointialueen asukasmäärän, vieraskielisyyden, asukastiheyden, kaksikielisyyden, saamenkielisyyden ja saaristoisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

Terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelujen käyttöä kuvaaviin tarpeisiin perustuvien laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytetään seuraavia tehtäväkohtaisia painotuksia:

Painotusalueet	
Terveydenhuolto	47,261 %
Vanhustenhuolto	16,115 %
Sosiaalihuolto	17,598 %

Tehtäväkohtaiset painotukset muuttuvat hyvinvointialueiden uusien ja laajenevien tehtävien perusteella kohdistuvan rahoituksen muutosten mukaisesti ja niistä säädetään vähintään kolmen vuoden välein.

Seuraavat tehtäväkohtaiset muutokset on huomioitu vuoden 2025 laskennallisessa rahoituksessa:

Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaiset toimenpiteet vuodelle 2025	euroa
Hoitotakuun toteutus	14 800 000
Seulontaohjelman laajennus (suolistosyövän seulonnan laajennus uusiin ikäluokkiin)	1 750 000
Sote-valvontalaki (nettomuutos)	2 600 000
Laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista (nettomuutos)	-305 000
Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen	35 000 000
Pidetään voimassa 1.9.2023 voimaan tuleva 14 vrk hoitotakuu	-25 000 000
Uudistetaan erikoissairaanhoidon työnjakoa koskevat säädökset	-10 000 000
Terveydenhuollon asiakasmaksujen korotukset	-50 000 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentäminen	-10 000 000
Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen	-12 000 000
Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen kehittäminen	-30 000 000
Vammaispalvelulain tarkentaminen ja voimaantulon siirtymäminen	100 000 000
Keliakiakorvauksen laajentaminen, lääkärilausuntojen lisääntyminen	1 000 000
Mielenterveyslain muuttaminen (tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa)	-310 000
lakkaiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen (Lisätoimet 2024)	-45 000 000
Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-130 000 000
Vammaispalvelulain uudistus (Lisätoimet 2024)	-70 000 000
Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen henkilöstön saatavuud	-2 000 000
Asiakasmaksujen korottaminen (Lisätoimet 2024)	-100 000 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024)	-5 000 000
Sairaaloiden ja päivystysten sekä erikoissairaanhoidon työnjaon säästöjen pieneneminen (HO 2023)	10 000 000
Terapiatakuun voimaantulon siirto alkamaan 1.5.2025 (HO 2023)	-11 600 000
Vuoden 2025 rahoituksessa huomioitavat tehtävämuutokset yhteensä	-336 065 000

Pelastustoimen laskennallisten kustannusten perusteet

Hyvinvointialueen pelastustoimen laskennalliset kustannukset muodostuvat kertomalla asukaskohtainen pelastustoimen perushinta hyvinvointialueen asukasmäärällä ja lisäämällä tuloon pelastustoimen asukastiheyden ja riskitekijöiden perusteella määritellyt laskennalliset kustannukset.

Asukasmäärään, asukastiheyteen ja riskitekijöihin perustuvien laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytetään seuraavia painotuksia:

Painotusalueet	
Asukasmäärä	65 %
Asukastiheys	5 %
Riskitekijät	30 %

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten hyvinvointialueiden pelastustoimen asukaskohtaisesta perushinnasta, 22 §:ssä tarkoitetusta asukastiheyden perushinnasta ja 23 §:ssä tarkoitetusta riskitekijöihin perustuvasta perushinnasta.

Valtio voi myöntää hyvinvointialueelle valtiontakauksia siten kuin siitä hyvinvointialueesta annetun lain 3 luvussa, sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (616/2021) 34 §:ssä tai muutoin erikseen säädetään.

3.1 Rahoituksen määräytyminen ja vuotuinen tarkistaminen

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pääosin valtion rahoitukseen sekä pieneltä osin asiakas- ja käyttömaksuihin. Yleiskatteisen ja laskennallisen rahoituksen pohjan muodostavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden kansalliset kustannukset, joista johdetaan yksittäiselle hyvinvointialueelle osuva rahoituksen suuruus rahoitusmalleilla.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallissa rahoituspohjaa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen ja kustannustason kasvuennusteen mukaisesti. Vuosina 2023 ja 2024 korvataan palvelutarpeen kasvu täysimääräisesti, ja näitä seuraavina vuosina 80-prosenttisesti, millä rohkaistaan hyvinvointialueita tehokkuuteen ja taloudellisuuteen. Laskennallinen rahoitus tarkistetaan vuotuisesti jälkikäteen vastaamaan toteutuneita kustannuksia, jotteivät laskennalliset kustannukset erkane todellisista kustannuksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden lisäksi valtion rahoitus kattaa demokratia- sekä konserni- ja strategiapalvelut.

3.2 Toimintavuoden 2025 rahoitusarvio

Valtiovarainministeriö tekee vuoden 2025 rahoitustason lopulliset täsmennykset tilinpäätösten 2023 valmistuttua. Alustava arvio näyttää ennakkotietojen valossa tältä (29.4.2024):

Hyvinvointialue	Asukasluku	Vuoden 2024 rahoitus yhteensä, euroa	Laskennallinen rahoitus vuonna 2025, euroa	Siirtymätasaus vuonna 2025, euroa	Vuoden 2025 rahoitus yhteensä, euroa	Vuoden 2025 rahoitus yhteensä, euroa/asukas
Helsinki	674 500	2 699 741 302	2 821 303 542	135 558 017	2 956 861 559	4384
Vantaa ja Kerava	285 654	1 061 321 190	1 199 058 008	0	1 199 058 008	4198
Länsi-Uusimaa	494 952	1 769 440 174	1 969 851 756	-13 317 638	1 956 534 118	3953
Itä-Uusimaa	98 987	389 359 478	448 941 536	-23 617 987	425 423 549	4298
Keski-Uusimaa	205 444	797 990 813	848 028 074	14 792 294	862 820 368	4200

Vuosille 2025–2028 on luotu valtiovarainministeriössä painelaskelma, jonka pohjana on arvio (29.4.2024) vuoden 2025 rahoituksesta. Ennustevuosille 2026–2028 korotetaan rahoitusta hyvinvointialueindeksin mukaisella kansallisella hintaennusteella sekä THL:n aluekohtaisilla palvelutarpeen kasvuarvioilla (31.5.2022). Laskelmassa on huomioitu rahoituslain mukainen palvelutarpeen määräaikainen korotus 0,2 %-yksiköllä vuosille 2025–2028. Vuodesta 2025 lähtien arvioidusta kasvusta huomioidaan 80 %. Laskelmassa on huomioitu myös aluekohtaiset siirtymätasaukset.

Rahoituksen painelaskelmassa on huomioitu jälkikäteistarkistus vuosille 2025–2028. Jälkikäteistarkistus vuodelle 2025 on määritelty hyvinvointialueiden raportoimien vuoden 2023 tilinpäätösarviotietojen perusteella. Jälkikäteistarkistus vuosille 2026–2028 on määritelty hyvinvointialueiden raportoimien vuoden 2024 talousarvio- ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmätietojen perusteella.

Arviot aluekohtaisista sote-palvelutarpeen muutoksista pohjautuvat palvelujen käytön nykytilaan sekä ennusteeseen tulevasta väestörakenteesta (Tilastokeskuksen 26.4.2024 julkaisema vuoden 2023 väestörakennetilasto). Laskelma ei sen sijaan huomioi todellisia aluekohtaiseen rahoituksen vaikuttavia tekijöitä, kuten muutoksia sairastuvuudessa tai väestön vieras- ja kaksiikielisyydessä.

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma vuosina 2025-2028, milj. euroa

VM/KAO 29.4.2024

Alue	2025	2026	2027	2028
Helsinki	2 957	3 008	3 035	3 072
Vantaa ja Kerava	1 199	1 227	1 245	1 268
Länsi-Uusimaa	1 957	2 014	2 044	2 080
Itä-Uusimaa	425	440	450	464
Keski-Uusimaa	863	882	893	907
Varsinais-Suomi	2 254	2 309	2 347	2 408
Satakunta	1 071	1 077	1 079	1 084
Kanta-Häme	794	809	819	831
Pirkanmaa	2 520	2 566	2 594	2 631
Päijät-Häme	956	976	990	1 013
Kymenlaakso	889	896	896	901
Etelä-Karjala	601	608	612	617
Etelä-Savo	754	759	758	762
Pohjois-Savo	1 289	1 312	1 319	1 332
Pohjois-Karjala	838	854	865	884
Keski-Suomi	1 277	1 293	1 300	1 311
Etelä-Pohjanmaa	965	977	984	992
Pohjanmaa	843	853	857	863
Keski-Pohjanmaa	333	339	344	352
Pohjois-Pohjanmaa	1 965	2 019	2 052	2 086
Kainuu	395	400	401	405
Lappi	1 006	1 026	1 037	1 059
Manner-Suomi yht.	26 152	26 644	26 922	27 322

4 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarviovalmistelu

Itä-Uudenmaan talousarvion laadintaprosessi vuodelle 2025 on aloitettu toukokuussa 2024 ja se perustuu valtiovarainministeriön 29.4.2024 julkaisemaan arvioon rahoitustasosta. Lopulliset täsmennykset julkaistaan kuntien vuoden 2023 tilinpäätösten valmistuttua. Alustava huhtikuinen arvio valtion rahoituksesta on katsottavissa kappaleessa 3.2.

Aluevaltuusto hyväksyy vuoden 2025 talousarvion (sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen osalta) sekä taloussuunnitelman 2025–2027 loppuvuodesta 2024.

Talousarvion laadintaa ohjaava aikataulus	
4/2024	Henkilöstösuunnitelmien valmistelu käynnistyy toimialatasolla
7.5.2024	Henkilöstölistaus palkanlaskentajärjestelmästä
16.5.2024	Aluehallituksen hyväksyntä talousarvion laadintaohjeelle
17.5.2024	Henkilöstömeno- ja muu talousarviotietojen syöttäminen käynnistetään
17.5.2024	Investointisuunnitelman 2026–2029 laatiminen käynnistetään
30.5.2024	Aluehallituksen kehyspäätös 2025–2027
13.8.2024	Luvut syötettynä talousarvio-ohjelmaan
13.8.-10.9.	Kustannusten ja investointien (2025–2028) priorisointi sekä henkilöstösuunnitelmien käsittely toimiala- ja hyvinvointialuetasolla
9/2024	Talousarvion ja -suunnitelman, henkilöstösuunnitelman sekä 2025–2028 investointisuunnitelman lautakuntakäsittelyt
10/2024	Henkilöstösuunnitelma 2025 valmiina
10/2024	Aluehallituksen talousarvio ja -suunnitelma-, henkilöstösuunnitelma sekä 2025–2028 investointisuunnitelmakäsittelyt
12/2024	Valtuuston talousarvion ja -suunnitelman sekä 2026–2029 investointisuunnitelman hyväksyminen
1/2025	Aluehallituksen ja lautakunnan hyväksyntä talousarvioon perustuvalla käyttösuunnitelmalla
15.1.2025	Talousarvio Valtiokonttorille

4.1 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan laatiminen

Alustava runkotalousarvio vuodelle 2025 laaditaan vastuualueilla tehdyn ehdotelman pohjalta, joka sovitetaan aluehallituksen toukokuussa 2024 hyväksymään vuosien 2025–2027 taloussuunnitelman suunnittelukehykseen. Sosiaali- ja terveystoimi jakautuu toimialajohtoon, perhe- ja sosiaalipalveluihin, yhteisiin terveystalouteihin ja ikääntyneiden palveluihin. Pelastustoimi puolestaan jakautuu pelastustoimen johtoon, pelastustoimintaan, ensihoitoon ja riskien hallintaan. Jokainen vastuualue laatii alustavan talousarvioesityksen oman toimintansa osalta.

Henkilöstömenot

Vuoden 2025 henkilöstöresurssien suunnittelun lähtökohtana on vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmat, jotka käsiteltiin aluehallituksessa 26.10.2023. Hyvinvointialueen henkilöstösuunnitelma valmistellaan talousarviovalmistelun yhteydessä. Henkilöstöratkaisut palkkaharmonisointineen sovitetaan vuoden 2025 valtion rahoitukseen.

Henkilöstökustannuksissa huomioidaan lakisäätöiset mitoitusvaatimukset ja henkilöstömenojen tekninen budjetointi tehdään keskitetysti osana talousvalmistelua. Talousarvioon sisällytetään määrärahat virka- ja työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten sekä harmonisointikustannusten kattamiseen.

Virka- ja työehtosopimusten mukaiset valtakunnalliset palkankorotukset koskevat sopimuskautta 2022–2025. Nykyinen sopimuskausi päättyy 30.4.2025, joten vuodelle 2025 voi tulla jo tiedossa olevien sopimuskorotusten lisäksi muita sopimuskorotuksia. Niiden suuruus ja ajankohta selviävät keväällä 2025 käytävissä neuvotteluissa.

Palkkojen yhteensovittaminen perustuu pakottavaan lainsäädäntöön. Tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki ja työehtosopimusten tasavertaisen kohtelun vaatimus edellyttävät, että työnantaja harmonisoi henkilöstönsä palkat. Tarve harmonisaatioon syntyy, kun samaa tai samaa vaatavuustasoa tekevillä työntekijöillä on erilaiset palkat.

Uuden palkkausjärjestelmän rakentaminen on pitkäkestoinen työ. Koordinointi ja palkkojen yhteensovittaminen tulevat viemään aikaa. Kokonaisuus edellyttää huolellista valmistelua sekä määrämuotoisia paikallisia neuvotteluja työnantajan ja pääsopijajärjestöjen kesken. Harmonisointiin vaikuttavat myös hyvinvointialueella sovellettavien virka- ja työehtosopimusten määräykset.

Hyvinvointialan vuosien 2024 ja 2025 tiedossa olevat sopimuskorotukset on koottu yhteenvedomaisesti ao. taulukkoon:

		SOTE-sopimus	Lääkärit****	HYVTES
1.2.2024	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)	0,40 %	0,40 %	
1.6.2024	Yleiskorotus	2,27 %	1,50 % / 1,92 %	2,27 %
1.6.2024	Paikallinen järjestelyerä*	0,40 % + 0,33 %	0,40 % + 0,33 %	0,40 % + 0,33 %
1.6.2024	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)**	0,60 %	0,60 %	1,00 %
1.10.2024	Yhteensovittamiserä (paikallinen erä)	2,50 %	2,50 %	2,00 %
1.2.2025	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)***			0,40 %
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)**	0,80 %	0,80 %	0,40 %
1.6.2025	Yhteensovittamiserä (paikallinen erä)	2,00 %	2,10 %	1,00 %

* Jos paikallisen erän 0,33 % (1.6.2024) jakamisesta ei päästä yksimielisyyteen, puolet jaetaan paikallisesti yleiskorotuksena ja toisesta puolesta päättää työnantaja.

** Yksi kehittämishjelmaerä voidaan käyttää keskitetysti.

*** Jos kesäkuun 2025 paikallisesta erästä erotettua keskitettyä erää ei voida käyttää 1.2.2025, siirtyy se käytettäväksi 1.6.2025.

**** Lääkärisopimuksen liitteiden 1–4 toimenpidepalkkioiden tai vastaavien korotukset vuoden 2024 osalta tarkennetaan keväällä ilmestyvässä yleiskirjeessä.

Eläke- ja vakuutusmaksut

Runkotalousarviossa käytetään Kevan arviota työnantajan eläkemaksuista vuodelle 2025:

Palkkaperusteiset eläkemaksut	2023	2024	2025
Kokonaismaksu	24,40 %	24,40 %	24,40 %
Työansiopohjainen eläkemaksu	23,50 %	23,60 %	23,50 %
Työkyvyttömyyseläkemaksu	0,90 %	0,80 %	0,90 %
Työnantajan eläkemaksut			julk. 15.5.24
➤ alle 53 v. ja 63 v. täyttäneet	17,25%	17,25%	17,25 %
➤ 53–62 -vuotiaat	15,75%	15,75%	15,75 %
➤ Laskennallinen eläke- maksu	16,69%	16,84%	16,84 %

Sosiaalivakuutusmaksuista käytetään arviossa kuluvan vuoden lukuja vuodelle 2025:

Vakuutusmaksut	2023	2024	2025
Sairausvakuutusmaksu	1,53	1,16	1,16
Työttömyysvakuutusmaksu	2,02	1,09	1,09
Tapaturmavakuutusmaksu	1,52	1,54	1,54
Ryhmähenkivakuutus (lf)	0,06	0,06	0,06

Ostopalveluhenkilöstöresurssit

Henkilöstöresurssien jäädessä täyttämättä budjetoidaan kustannuspaikalle henkilöstösuunnitelman mukaiset kulut täysimääräisesti ja ostopalveluna hankitun henkilöstön kalliimpien kustannusten erotus ennusteena ostopalveluihin. Mikäli ostopalveluresurssiin joudutaan turvautumaan henkilöstön osalta, tulee vastualueen kommentoida tätä talousarvioesityksessään.

4.2 Investointi- ja rahoitusosan laatiminen vuosille 2026–2029

Investoinneiksi lasketaan taseen pysyvien vastaavien erään kuuluvat aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset, joiden taloudellinen pitoaika on useita tilikausia. Investointi voi olla maa-alueen, rakennuksen, koneiden ja laitteiden hankinta tai niiden perusparantaminen. Investointi voi olla myös muu pitkävaikutteinen meno kuten tietojärjestelmän tai osakkeiden hankinta tai osallistuminen toisen yhteisön investoinnin rahoittamiseen, silloin kun osallistumisesta on hyötyä myös hyvinvointialueen toiminnassa.

Perinteisen, omaan taseeseen tehtävän investoinnin lisäksi toimitiloja on mahdollista hankkia myös erilaisilla vuokramalleilla, kuten kiinteistöleasing-sopimuksilla ja yhteistyömalleilla, kuten nk. elinkaarimalleilla. Nämä rinnastetaan investointien ohjausta ja investointisuunnitelmaa koskevassa sääntelyssä investointeihin. Tällaisista ja perusparannusmenoista, jotka parantavat hyödykkeen tulon- ja palveluntuottamiskykyä alkuperäistä suuremmaksi, on investointisuunnitelmassa esitettävä sopimukset. Investointisuunnitelmaan sisällytetään sopimuksen arvo. Näiden lisäksi investointisuunnitelmassa tulee esittää mm. toimitilojen ja sopimusten suunnitellut luovutukset. Investoinnin käsite on siis laajempi kuin sen pelkkä kirjanpidollinen tulkinta, kun myös investointeja vastaavat sopimukset sisällytetään suunnitelmaan.

Esimerkki investointisuunnitelman tiivistelmästä:

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelma						
1 000 €	2025	2026	2027	2028	Myöh.	Yhteensä
PYSYVÄT VASTAAVAT	16 132	16 110	17 730	30 000	50 000	129 972
RAKENNUKSET	5 700	9 000	12 200	30 000	50 000	106 900
LAITE JA KALUSTE HANKINNAT	2 695	2 760	1 430	0	0	6 885
ICT JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	7 687	4 250	4 000	0	0	15 937
MUUT INVESTOINNIT	50	100	100	0	0	250
INVESTOINTEJA VASTAAVAT SOPIMUKSET	35 531	12 050	50	11 300	0	58 931
RAKENNUKSET	33 716	12 000	0	11 250	0	56 966
LAITE JA KALUSTE HANKINNAT	1 815	50	50	50	0	1 965
ICT JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0	0	0	0	0	0
MUUT INVESTOINNIT	0	0	0	0	0	0
VUOTUINEN VUOKRAVASTUIDEN MUUTOS	0	0	0	0	0	0
OMAISUUDEN LUOVUTUKSET	0	0	0	0	0	0
RAKENNUKSET	0	0	0	0	0	0
LAITE JA KALUSTE HANKINNAT	0	0	0	0	0	0
ICT JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0	0	0	0	0	0
MUUT INVESTOINNIT	0	0	0	0	0	0
INVESTOINTISET	0	0	0	0	0	0
PYSYVÄT VASTAAVAT JA INVESTOINTEJA VASTAAVAT SOPIMUKSET YHTEENSÄ	51 663	28 160	17 780	41 300	50 000	188 903

Ensimmäinen vuosista on sitova, loput indikaatiivisia.

Esimerkki investointien rahoitussuunnitelmasta, joka tehdään koko hyvinvointialueelle:

Investointien rahoitus	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Toiminnan rahavirta (=vuosikate+tulorahoituksen korjausevät + satunnaiset erät)	10 413	35 709	44 424	69 371	159 917
Investointien rahavirta					0
Investointimenot	-51 663	-28 160	-17 780	-41 300	-138 903
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	0	0
Lainakannan muutos	45 000	-5 000	-20 000	-25 000	-5 000
Rahavarojen muutos	3 750	2 549	6 644	3 071	16 014
Konsernin (=tytäryhteisöt) investoinnit					0
Yhteistyösopimukseen sisältyvät investoinnit (erittely)					0

Investointisuunnitelman 2026–2029 aikataulut

Alla on kuvattu aikataulut vuosien 2026–2029 investointisuunnitelman laatimiselle ja toimittamiselle:

- Kesä 2024: Hyvinvointialueen alustavan investointisuunnitelman julkaiseminen osana hyvinvointialueen vuosittaista selvitystä
- Marraskuu 2024: Alustavan investointisuunnitelman tarkastelu hyvinvointialueen ja ohjaavien ministeriöiden välisissä ohjausneuvotteluissa
- Joulukuu 2024 (v. 2024 loppuun mennessä): Investointisuunnitelmaa koskevan esityksen toimittaminen ministeriöille
- Kevät 2025: Valtioneuvoston päätös lainanottovaltuudesta julkisen talouden suunnitelman yhteydessä
- Hyvinvointialueella mahdollisuus täydentää toimittamaansa investointisuunnitelmaa tässä vaiheessa; koska lainanottovaltuuden tarkka määrä ei tiedossa 2024 lopussa (2024 tilinpäätöstiedot valmistuvat vasta keväällä 2025 + lain mukaisissa poikkeustilanteissa lainanottovaltuus voisi poiketa normaalista laskennallisesta)
- Toukokuu 2025: Investointisuunnitelman hyväksyminen/hylkääminen SM & STM
- Jos hylättäisiin, uusi esitys toimitettava viivästyksettä; hyväksytyä investointisuunnitelmaa tarvitaan vuoden 2026 talousarvioin laatimiseksi syksyllä 2025

Taluspalvelut lähettää tarkemman ohjeistuksen investointiesityksiä valmisteleville yksiköille.

4.2.1 Lainanottovaltuus

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu alkuvaiheessa yleiskatteelliseen valtion rahoitukseen. Valtio kantaa viime kädessä vastuun hyvinvointialueiden rahoituksen riittävydestä, mistä johtuen hyvinvointialueella ei ole itsenäistä oikeutta pitkäaikaiseen lainanottoon. Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuus.

Hyvinvointialueen tulee laatia vuotuinen investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista investoinneista, investointeja vastaavista sopimuksista sekä niiden rahoituksista. Investointeja voidaan rahoittaa tulorahoituksella, kertyneillä rahavaroilla sekä lainanottovaltuuden mukaisesti pitkäaikaisella lainalla. Lainanottovaltuus määritellään laskennallisesti lainanhoitokykyyn perustuen ja siihen vaikuttaa myös aiemmin nostettujen lainojen jäljellä oleva määrä. Valtioneuvosto vahvistaa jokaiselle hyvinvointialueelle vuosittain valtuuden pitkäaikaisen lainan ottamiselle.

Nostoja lainanottovaltuudesta

Lainanottovaltuus perustuu kykyyn selviytyä lainojen hoidosta

Hyvinvointialueen enimmäislainamäärä lasketaan tulorahoitusta kuvaavan vuosikatteen perusteella. Lainanottovaltuus saadaan, kun enimmäislainamäärästä vähennetään olemassa oleva lainamäärä.

Laskennallisesti määriteltyä lainanottovaltuutta voidaan muuttaa

Valtioneuvosto voi muuttaa lainanottovaltuutta, jos hyvinvointialueen investointitarve on välttämätön laissa säädettyjen palvelujen turvaamiseksi.

Lainanottovaltuutta voi käyttää usean tilikauden aikana

Lainanottovaltuus määritellään vuosittain. Hyvinvointialue voi kuitenkin käyttää lainanottovaltuutta useana vuotena, jos se toteuttaa investoinnin usean vuoden aikana.

Lainanottovaltuus koskee vain uusia lainoja

Hyvinvointialueiden lainanottovaltuus koskee vain hyvinvointialueiden ottamia uusia lainoja, ei kuntayhtymiltä hyvinvointialueille siirtyviä olemassa olevia lainoja tai niiden uusimista.

4.2.2 Enimmäislainamäärän laskeminen

Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainalyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainamäärä kymmenellä. Lainanottovaltuuden määrää laskettaessa laskennallisen lainanhoitokatteen arvo on yksi.

Kaavamuodossa esitettynä:

$$\frac{(\text{vuosikate} + \text{korkomenot})}{\left(\frac{\text{lainamäärä}}{10} + \text{korkomenot}\right)} \geq 1 \text{ eli } \text{lainamäärä} \geq 10 * \text{vuosikate}$$

4.2.3 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus

Lainanottovaltuudella on tarkoitus varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investointinsa taloudellisesti kestäviksi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että hyvinvointialueiden laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan kustannusvaikuttavasti ja valtakunnallisten strategioiden tavoitteiden mukaisesti, muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat ja väestön palvelutarpeet huomioiden.

Lainanottovaltuudet lasketaan vuosittain. Tulevien vuosien lainanottovaltuudet voivat poiketa olennaisesti vuodesta 2023, jolloin lainanottovaltuus on laskettu keskimääräisen vuosikateprosentin perusteella. Toteutuva vuosikate voi poiketa keskimääräisestä. Myös kaikki nostettavat lainat otetaan huomioon tulevien vuosien lainanottovaltuuden määrässä, jolloin lainanottovaltuus voi muuttua. Uudellamaalla hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän välinen laskutus voi merkittävästi vaikuttaa siihen, millaisiksi lainanottovaltuudet muodostuvat. Vuodelle 2024 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ei myönnetty lisälainanottovaltuutta. Vuoden 2025 lainanottovaltuuspäätös annetaan touko – kesäkuussa 2024.

4.3 Toimintasuunnitelman laatiminen

Toimintasuunnitelmassa esitellään hyvinvointialueen toimintaperiaatteet, jotka kumpuavat strategiasta. Toimintaperiaatteet viitoittavat toimintamallin, jossa visio ja arvot toteutuvat:

- Osaava henkilöstö on riittävää, voi hyvin ja viihtyy työssä ajallisesti pitkään
- Laadukkaat palvelut ovat yhtenäisiä, yhdenvertaisia ja laajasti kuntalaisten saatavilla
- Toiminta on taloudellista, kestävä ja vaikuttavaa

Toimintasuunnitelma kuvaa panostukset strategian toteutumiseksi sekä vastaa yksinkertaisesti kysymyksiin: kuka, mitä, miten, milloin ja millä hinnalla. Strategia voidaan nähdä hyvin jalkauteuksi, kun se kytkeytyy toimintasuunnitelmaan muodostaen selkeän käsityksen siitä, mitä tulee tehdä ja mitä siitä syntyy. Tulosten seurannan avulla voidaan vielä todentaa onnistumisen taso.

Toimintasuunnitelmat laaditaan vastuualueittain ja niissä on eriteltyä toiminnan painopisteet, avaintavoitteet ja riskiarvio.

4.4 Sitovat tavoitteet ja tulostavoitteet

Hyvinvointialueen sitovat tavoitteet johdetaan suoraan hyvinvointialueen strategiasta, jossa tärkeimpinä nostoina ovat:

- henkilöstön hyvinvointi, johtaminen, pysyvyys ja saatavuus
- palveluiden yhtenäistäminen ja yhdenvertaistaminen
- digipalveluiden kehittäminen
- tukevien, ehkäisevien ja korjaavien palveluiden riittävyys
- hallittu kustannuskehitys ja vaikuttavuus

Vastuualueet valmistelevat strategiasta omat sitovat tavoitteensa talousarvion yhteyteen. Talouden osalta vuodelle 2025 ja suunnitelmavuosille 2026–2027 tavoitteeksi asetetaan kustannuskurin ylläpitäminen sekä pysyvien rakenteellisten, tuottavuutta parantavien ja kustannuksia alentavien ratkaisujen löytäminen siten, että hyvinvointialueen talous on ja pysyy terveellä pohjalla ja tasapainoisena.

Hallintosäännön 77 §:n mukaisesti aluevaltuusto päättää talousarviosta ja määrittelee, mitkä ovat aluevaltuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet sekä antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat hyvinvointialueen viranomaisia.

Hyvinvointialueen sitovat tavoitteet aluevaltuustoon nähden:

- Rahoitus riittää kattamaan myös rahoituskulut ja poistot
- Suunnitelmakaudella poistotason on oltava realistinen ja suhteessa vuosikatteeseen
- Hyvinvointialueen tuloslaskelma on tasapainossa rahoituksen kanssa
- Toimialan sitovuustaso on toimintakate
- Investointiosa on investointisuunnitelman mukainen

4.5 Käyttösuunnitelman laatiminen

Hallintosäännön 77 §:n mukaan aluehallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelmansa. Hyväksytyt talousarvion pohjalta laaditaan 31.1.2025 mennessä käyttösuunnitelma, jossa on tarkennettu talousarvion suunnittelu vastuualueittain tiliryhmätasolle.

5 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Keskeinen osa hyvinvointialueen toiminnan ja talouden johtamista on henkilöstösuunnittelu, joka tähtää henkilöstön pysyvyyden, hyvinvoinnin ja osaamisen kehittämisen kautta riittävien, laadukkaiden palveluiden tuottamiseen. Hyvinvointialueen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma pureutuu henkilöstön määrään, osaamisen ja urapolkujen kehittämiseen, sitouttamiseen sekä tuloksellisuuteen talousarviovuoden ja sitä seuraavien suunnitelmavuosien osalta.

Hyvinvointialueen henkilöstövaateet määräytyvät strategisten ja toiminnallisten tarpeiden myötä. Kartoittamalla nykyinen henkilöstön poistuma ja käytettävissä oleva osaaminen tuleville vuosille, saadaan muodostettua kuva henkilöstön kehittämis- ja rekrytointitarpeista. Henkilöstösuunnittelulla varmistetaan, että organisaatiossa on oikea määrä työtehtäviin soveltuvia henkilöitä sijoitettuna kykyjensä kannalta sopivimpiin tehtäviin. Tämä auttaa ennakoimaan kustannuksia ja henkilöstön kouluttamistarvetta sekä takaa riittävän määrän haluttua osaamista organisaatioon.

Henkilöstöjohtamisessa korostuvat henkilöstövoimavaroista ja työhyvinvoinnista huolehtiminen, esimerkiksi johtamiskulttuurin yhteys tuloksellisuuteen sekä oppiminen ja työympäristön kehittäminen. Ymmärretään, että hyvinvoiva henkilöstö haluaa vuorovaikuttaa, joustaa tarvittaessa, kehittää osaamistaan ja tehokkaita toimintamalleja sekä täyttää muuttuvan työympäristön asettamat vaateet tuloksellisuudelle myös tulevaisuudessa.

Osana yhteistoimintamenettelyä laaditaan vuotuinen henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, joka pitää sisällään toteutuneiden määräaikaisten työ- ja virkasuhteiden määrän, arvion määrän kehittymisestä ja periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä sekä yleiset periaatteet, joiden avulla ylläpidetään ikääntyneiden sekä työkyvyttömyys- ja työttömyysuhan alaisten työkykyä ja työmarkkinakelpoisuutta. Suunnitelmaan sisällytetään periaatteet, joiden mukaan työnantaja hankkii henkilöstölleen työsopimuslain 7 luvun 13 §:n ja kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 37 b §:n mukaista työllistymistä edistävää valmennusta ja koulutusta, sekä esitetään arvio koko henkilöstön ammatillisesta osaamisesta, ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä tähän arvioon perustuva vuosittainen suunnitelma seurantamenettelyineen (29.6.2021/631).

5.1 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen henkilöstö- henkilöstömenosuunnittelu

Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnittelu aloitetaan ajantasaiset henkilöstö- ja palkkaustiedot kustannuspaikoittain palkanlaskentajärjestelmästä huhtikuun palkanmaksun jälkeen. Saatujen listausten pohjalta hahmotellaan henkilöstöbudjetti kustannuspaikoittain budjetointijärjestelmään.

Talous- ja henkilöstöpalvelut antavat yksityiskohtaisemmat toimintaohjeet toimialoille henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelman laatimiseen toukokuun aikana.

Lähteet

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosääntö. Saatavilla pdf-muodossa: [Tietoa meistä - Itä-Uudenmaan hyvinvointialue \(itauusimaa.fi\)](https://itauusimaa.fi)

Valtioneuvosto, Valtiovarainministeriö on julkaissut hyvinvointialueiden vuoden 2025 ennakkolisen rahoituslaskelman. Saatavilla www-muodossa: <https://vm.fi/rahoituslaskelmat>

Valtiovarainministeriö, Hyvinvointialueen rahoituksen määräytyminen. Saatavilla www-muodossa: <https://vm.fi/hyvinvointialueiden-rahoitus>

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, Talousarvion laadintaohje. Saatavilla: [https://vake-hyva.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_1852022/Vantaan_ja_Keravan_hyvinvointialueen_tal\(9636\)](https://vake-hyva.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_1852022/Vantaan_ja_Keravan_hyvinvointialueen_tal(9636))